

REPUBLIKA E KOSOVËS - REPUBLIKA KOSOVO - REPUBLIC OF KOSOVO

GJYKATA KUSHTETUESE
USTAVNI SUD
CONSTITUTIONAL COURT

Priština, dana 25. novembra 2024. godine
Br. Ref.: 2580/24

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI187/22

Podnosilac

Elmi Mena

Zahtev za ocenu ustavnosti presude Rev. br. 165/2022 Vrhovnog suda Kosova,
od 6. jula 2022. godine

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Gresa Caka-Nimani, predsednica
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sutkinja
Bajram Ljatifi, sudija
Safet Hoxha, sudija
Radomir Laban, sudija
Remzije Istrefi-Peci, sutkinja
Nexhmi Rexhepi, sudija
Enver Peci, sudija i
Jeton Bytyqi, sudija

Podnosilac zahteva

- Zahtev je podneo Elmi Mena, sa prebivalištem u selu Crni Breg, opština Lipljane (u daljem tekstu: podnosilac zahteva).

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava ustavnost presude [Rev. br. 165/2022] od 6. jula 2021. godine Vrhovnog suda Kosova (u daljem tekstu: Vrhovni sud), u vezi sa presudom [Ac. br. 1952/2020] od 16. januara 2022. godine Apelacionog suda Kosova (u daljem tekstu: Apelacioni sud) i presudu [C. br. 526/2018] od 12. februara 2020. godine Osnovnog suda u Prištini - Ogranak u Lipljanu (u daljem tekstu: Osnovni sud).
3. Podnosilac zahteva je osporenu odluku primio 6. septembra 2022. godine.

Predmetna stvar

4. Predmetna stvar zahteva je ocena ustavnosti osporene presude, kojom su podnosiocu zahteva navodno povređena njegova osnovna prava i slobode zagarantovana članom 24. [Jednakost pred zakonom] i članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav) u vezi sa članom 6. (Pravo na pravično suđenje) Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLJP).

Pravni osnov

5. Zahtev je zasnovan na stavovima 1. i 7. člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, članovima 22. [Procesuiranje podnesaka] i 47. [Individualni zahtevi] Zakona br. 03/L-121 o Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 32. [Podnošenje podnesaka i odgovora] Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik o radu).
6. Dana 7. jula 2023. godine, Poslovnik o radu Ustavnog suda Republike Kosovo br. 01/2023, objavljen je u Službenom listu Republike Kosovo i stupio je na snagu 15. dana od dana objavljivanja. Shodno tome, prilikom razmatranja zahteva, Ustavni sud se poziva na odredbe navedenog Poslovnika. S tim u vezi, u skladu sa pravilom 78. (Prelazne odredbe) Poslovnika o radu br. 01/2023, izuzetno, pojedine odredbe Poslovnika o radu br. 01/2018, i dalje će se primenjivati u predmetima registrovanim u Sudu pre njegovog stavljanja van snage, samo ako su i u meri u kojoj su povoljnije za stranke.

Postupak pred Ustavnim sudom

7. Dana 29. novembra 2022. godine, podnosilac zahteva je putem pošte predao zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).
8. Dana 5. decembra 2022. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Nexhmi Rexhepi za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, u sastavu sudija: Bajram Ljatifi (predsedavajući), Safet Hoxha i Radomir Laban (članovi).
9. Dana 9. decembra 2022. godine, Sud je obavestio podnosioca zahteva i Vrhovni sud o registraciji zahteva.
10. Dana 16. decembra 2022. godine, sudija Enver Peci je položio zakletvu pred predsednicom Republike Kosovo, čime je započeo njegov mandat u Sudu.
11. Dana 10. jula 2023. godine, Sud je obavestio Osnovni sud o registraciji zahteva i zatražio od njega da dostavi Sudu povratnicu kojom se dokazuje datum prijema osporene odluke od strane podnosioca zahteva.

12. Dana 29. avgusta 2023. godine, Osnovni sud je obavestio Sud da se predmet još uvek nalazi u Vrhovnom sudu Kosova.
13. Dana 4. septembra 2022. godine, Sud je na osnovu primljenih informacija od strane Osnovnog suda zatražio od Vrhovnog suda da priloži povratnicu kojom se dokazuje datum prijema osporene odluke od strane podnosioca zahteva.
14. Dana 8. septembra 2023. godine, Vrhovni sud je putem elektronske pošte dostavio Sudu povratnicu koja dokazuje da je podnosilac zahteva primio osporenu presudu 6. septembra 2023. godine.
15. Dana 17. januara 2024. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i zatražio dopunu zahteva.
16. Dana 11. marta 2024. godine, Jeton Bytyqi je položio zakletvu pred predsednicom Republike Kosovo, čime je započeo njegov mandat u Sudu.
17. Dana 05. novembra 2024. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i jednoglasno je preporučilo Sudu neprihvatljivosti zahteva.

Pregled činjenica

18. Predmetni zahtev se odnosi na nekoliko nepokretnosti, i to na katastarske parcele br. [P-71409087-00198-0], na mestu zvanom „Selo u dvorište“ na površini od 944m², katastarska parcela br. [P-71409087-00244-0] na mestu zvanom „Škark gornje pašnjak“ na površini od 5209 m², katastarska parcela br. [P-71409087-00245-0] na mestu zvanom „Šark Gornja livada“, na površini od 8115 m², katastarska parcela br. [P-71409087-00110-0], na mestu zvanom „Njive Ispod puta“ na površini od 26127 m², katastarska parcela br. [P-71409087-00111-0] na mestu zvanom „Njive Ispod Puta“ na površini od 320 m², katastarska parcela br. [P-71409087-00127-0] na mestu zvanom „Njive Ispod puta“ na površini od 1313 m², katastarska parcela br. P-71409087-00129-0 na mestu zvanom „Njive ispod šljiva“ na površini od 23960 m², katastarska parcela br. [P-71409087 -00149-0] na mestu zvanom „Selo Šark“ na površini od 6816 m², katastarska parcela br. 12038 m² i katastarska parcela br. [P-71409087-00339-0] na mestu zvanom „Shark Zajednike“ na površini od 2731 m², sve ove katastarske parcele u KO Crni Breg, upisane u Opštini Lipljan. Predmetne nepokretnosti kupila je opština Lipljan, od nekih privatnih vlasnika (šezdesetih godina). Sredstva za njihovu kupovinu obezbedio je „Međunarodni fond za izbeglice Ujedinjenih nacija“, sa sedištem u Ženevi, u Švajcarskoj, sa ciljem stambenog zbrinjavanja i integracije izbeglica koje su došle iz Albanije '60-ih godina. Ove nepokretne imovine su zatim u dobroj veri date prethodniku podnosioca zahteva, pokojnom Ahmetu Meni, 1969. godine. Međutim, vlasništvo nad ovom nepokretnom imovinom od tada je ostalo upisano na ime opštine Lipljan.
19. Neutvrđenog dana, podnosilac zahteva, zajedno sa braćom Afrim Mena, Arsim Mena, Agim Mena i njihovom sestrom Florije Mena-Draga, podneli su tužbu Opštinskom sudu u Lipljanu, kojom su tražili utvrđenje vlasništva nad gore pomenutim nepokretnostima, sa navodom da su iste stekli zakonitim posedom od 1969. godine od opštine Lipljan.
20. Dana 12. decembra 2012. godine, tužena - opština Lipljan podnela je odgovor na tužbu u kome je navedeno se svojina koju podnosilac zahteva traži u tužbenom zahtevu pojavljuje kao društvena svojina Skupštine opštine Lipljan, KO Crni Breg, te da isti ne poseduju nikakav dokument kojim se dokazuje dozvola za korišćenje nepokretnosti prethodnika podnosioca zahteva. Shodno tome, isti je od Osnovnog suda tražio da se tužbeni zahtev odbije kao neosnovan.

21. Dana 29. januara 2014. godine, Osnovni sud je presudom [C. br. 98/2010]: (I) usvojio tužbeni zahtev podnosioca zahteva, kao i zahtev Elmi Mene, Afrima Mene, Arsima Mene, Agima Mene kao i Florije Mena-Duga, potvrđujući da su isti stekli vlasništvo zakonitim posedom i u dobroj veri i nad spornim nepokretnostima, za sve ove katastarske parcele u KO Crni Breg, i obavezao je tuženu Opštinu Lipljan, da tužiocima prizna pravo svojine nad ovim nepokretnostima i da tužioci na ovim nepokretnostima budu upisani kao suvlasnici u javnim knjigama nepokretnosti, u suprotnom ova presuda predstavlja pravni naslov za upis ovih nepokretnosti u suvlasništvu tužilaca u javne knjige nepokretnosti. (II) Svaka stranka u parnici snosi svoje troškove postupka u sporu.

Prvostepeni sud je u svojoj presudi obrazložio sledeće:

„Na osnovu gore navedenih dokaza koji su izvedeni u glavnom razmatranju kojima je Sud u potpunosti poklonio veru, budući da se nijednim protivdokazom nisu dovele u sumnju, dokazano je da je prethodnik tužilaca, pokojni Ahmet Mena i njegova porodica, 1967. godine, zbog represije tadašnje socijalističke države Albanije došao na Kosovo kao politička izbeglica. Radi što lakše integracije na Kosovu, sredstvima Međunarodnog fonda za političke izbeglice sa sedištem u Ženevi, od opštine Lipljan je otkupljeno zemljište u selu Crni Breg od vlasnika. Zemljište je upisano u relevantne knjige nepokretnosti na ime opštine Lipljana, a prethodniku tužilaca, sada pokojnom Ahmetu Meni i njegovoj porodici, nepokretnost je data na korišćenje ugovorom, približno opisano kao u izreci ove presude, nepokretnosti koje je pokojni Ahmet Mena imao u posedu tokom njegovog životnog veka mirnim i neprekidnim posedom od 1967. godine, dok su posle njegove smrti njegovi potomci, sada tužioci, nastavili da ih drže u posedu do danas, koristeći ih i obradivši bez ikakvih smetnji.

Odredbom člana 20. stav 1. Zakona o osnovama svojinskopravnih odnosa (Službeni list SFRJ, br. 6), propisano je da se pravo svojine stiče po samom zakonu, na osnovu pravnog posla i nasleđivanjem.

Odredbom člana 28. stav 4 istog zakona, propisano je da savestan držalac nepokretne stvari, na koju drugi ima pravo svojine, stiče pravo svojine na tu stvar održajem protekom 20. godina.

22. Neutvrđenog dana, Opština Lipljan je podnela žalbu Apelacionom sudu, zbog bitnih povreda odredaba parničnog postupka, pogrešnog i nepotpunog utvrđivanja činjeničnog stanja i pogrešne primene materijalnog prava.
23. Dana 4. decembra 2018. godine, Apelacioni sud je rešenjem [Ac.br. 1130/2014] primio žalbu tužene opštine Lipljan i poništio presudu [C.br. 98/2010] od 29. januara 2014. godine, čime je vratio predmet Osnovnom sudu na ponovno presuđivanje. U obrazloženju svoje presude, Apelacioni sud je istakao sledeće:

„Prvostepeni sud u momentu odlučivanja nije nesumnjivo dokazao da li su ispunjena tri uslova predviđena članom 28. ZOSPO-a za sticanje prava nad predmetnom nepokretnom imovinom, koja je upisana kao državna imovina tužene opštine, a to su: držanje u posed, dobra vera i protek od 20. godina.

Tužba tužilaca je od 22. aprila 2010. godine, dok je Prvostepeni sud doneo odluku 29. januara 2014. godine, a da nije navršen ni rok od 20. godina, koji se računa od 04. jula 1996.godine, kada je stupio na snagu Zakon o izmenama i dopunama ZOSPO, pa u nastavku, a ne ranije, jer isti nema retroaktivnu snagu“.

24. Dana 12. februara 2014. godine, Osnovni sud je presudom [C. br. 526/2018]: (I) usvojio kao osnovan tužbeni zahtev podnosioca zahteva i tužioca Elmi Mena, Afrim Mena,

Arsim Mena, Agim Mena kao i Florije Duga, devojačko Mena, i potvrdio da su isti stekli vlasništvo zakonitim posedom i u dobroj veri nad spornim nepokretnostima, za sve ove katastarske parcele u KO Crni Breg, i obavezao je tuženu Opštinu Lipljan, da tužiocima prizna pravo svojine nad ovim nepokretnostima i da tužioci na ovim nepokretnostima budu upisani kao suvlasnici u javnim knjigama nepokretnosti, u suprotnom ova presuda predstavlja pravni naslov za upis ovih nepokretnosti u suvlasništvu tužilaca u javne knjige nepokretnosti. (II) Svaka stranka u parnici snosi svoje troškove postupka u sporu.

25. Protiv ove presude, u zakonskom roku, žalbu je podnela tužena opština Lipljan: (i) zbog bitnih povreda odredaba parničnog postupka; (ii) pogrešnog i nepotpunog utvrđenog činjeničnog stanja i pogrešne primenom materijalnog prava, predlažući Sudu da njenu žalbu usvoji u celini kao osnovanu, a pobijanu presudu u celini poništi i predmet vrati na ponovno suđenje i odlučivanje, ili da se presuda Prvostepenog suda preinači i da se odbije tužbeni zahtev.
26. Podnosilac zahteva je dostavio odgovor na žalbu, kojom je tražio da se odbije žalba kao neosnovana, a da se ožalbena presuda potvrdi.
27. Dana 26. januara 2022. godine, Apelacioni sud je presudom [Ac.br. 1952/2020]: (I) usvojio kao osnovanu žalbu tužene Opštine Lipljan, preinačio presudu Osnovnog suda [C.br. 526/2018] od 12. februara 2020. godine a predmetna stvar je presuđena kao u nastavku: *Odbija se u celini kao neosnovan tužbeni zahtev podnosioca zahteva i tužilaca Afrim Mena, Arsim Mena, Agim Mena i Florije Mena-Duga, kojim su tražili da se: „utvrdi da su tužioci stekli pravo vlasništva zakonitim posedom i u dobroj veri nad nepokretnostima, u sastavu katastarskih parcela [P-71409087-00198-0], na mestu zvanom „Selo u dvorište“ na površini od 944m², katastarska parcela br. [P-71409087-00244-0] na mestu zvanom „Škark gornje pašnjak“ na površini od 5209 m², katastarska parcela br. [P-71409087-00245-0] na mestu zvanom „Šark Gornja livada“, na površini od 8115 m², katastarska parcela br. [P-71409087-00110-0], na mestu zvanom „Njiva Ispod puta“ na površini od 320 m², katastarska parcela br. [P-71409087-00127-0] na mestu zvanom „Njiva Ispod Puta“ na površini od 1313 m², katastarska parcela br. [P-714090S7-00127-0] na mestu zvanom „Njive ispod šljiva“ na površini od 23960 m², katastarska parcela br. [P-7140987 -00149-0] na mestu zvanom „Selo Šark“ na površini od 6816 m², katastarska parcela br. [P-71409087-00150-0] na mestu zvanom „Šark“ na površini od 12038 m² i katastarska parcela br. [P-71409087-00339-0] na mestu zvanom „Shark Zajednik“ na površini od 2731 m², sve ove katastarske parcele u KO Crni Breg, i obavezuje se tužena Opština Lipljan, da tužiocima prizna pravo svojine nad ovim nepokretnostima i da tužioci na ovim nepokretnostima budu upisani kao suvlasnici u javnim knjigama nepokretnosti, u suprotnom ova presuda predstavlja pravni naslov za upis ovih nepokretnosti u suvlasništvu tužioca u javne knjige nepokretnosti“; (II) Svaka stranka snosi svoje troškove postupka. Apelacioni sud je u svojoj presudi obrazložio sledeće:*

„S tim u vezi, Apelacioni sud ocenjuje da zastarelost potraživanja samo po sebi sadrži četiri elementa koji se kumulativno moraju ispuniti za sticanje prava svojine na nepokretnost: (1) zakonit držalac, (2) savestan, (3) protek zakonom određenog roka i (4) posedovanje stvari na koju neko drugi ima pravo svojine. [...] Kao rezultat toga, pozivajući se na izvedene dokaze od strane prvostepenog suda, proizilazi da u slučaju tužilaca, gore navedeni elementi nisu kumulativno ispunjeni, kako bi se utvrdilo da su stekli pravo svojine sa zastarelošću potraživanja nad spornim parcelama. Pored navedenog, po oceni Apelacionog suda, savesnost predstavlja stanje kroz koje se pretpostavlja da postoji samo po sebi, dok se ne dokaže suprotno, ali pošto je reč o društvenoj svojini, specifična imovina koja uživa zaštitu i poseban položaj u sadašnjem pozitivnom pravu,

pitanje savesnosti u ovom slučaju mora biti dokazano jasno i vidljivo, ne ostavljajući mesta sumnji. U nedostatku takvog dokaza o postojanju savesnosti u korišćenju nepokretnosti od strane tužilaca, na čijem korišćenju su potonji zasnovali zahtev za dokazivanje prava svojine, Apelacioni sud smatra da je prvostepeni sud pogrešno odlučio kada je usvojio tužbeni zahtev tužilaca, a žalbu tuženog ocenio kao održivu u celini.

„S druge strane, čak i kada bi tužioci dokazali činjenicu da su u posedu spornih parcela duže od 20. godina, to ne bi automatski dokazalo činjenicu da su stekli pravo svojine sa zastarelošću potraživanja, kako je to predviđeno članom 28. stav 4. Zakona o osnovama svojinsko-pravnih odnosa (ZOSPO) koji je bio na snazi u vreme nastanka navodnog pravnog odnosa. Ovo iz razloga što je članom 29. ZOSPO-a predviđeno da se pravo svojine ne može steći zastarelošću potraživanja. Iako se naknadnim izmenama i dopunama ZOSPO-a iz 1996. godine ovaj član ispostavilo da je izbrisan, Sud ocenjuje da na osnovu Uredbe UNMIK-a br. 1999/24 o važećem zakonu, odnosno Uredbe UNMIK-a br. 2000/59 o izmeni Uredbe br. 1999/24 o važećem zakonu na Kosovu, u konkretnom slučaju se primenjuje ZOSPO, koji je bio na snazi 22. marta 1989. godine, a ne i njene naknadne izmene (čak i ako bi se eventualno primenjivale izmene gore pomenutog zakona, i dalje ne bi bili ispunjeni zakonski uslovi za sticanje prava svojine na osnovu zastarelosti potraživanja, jer od 1996. godine do dana podnošenja tužbe 22. aprila 2010. godine ne bi protekao period od 20. godina).“

28. Neutvrđenog dana, podnosilac zahteva je podneo zahtev za reviziju protiv gore pomenute presude Apelacionog suda, zbog: (i) povreda odredaba parničnog postupka; i (ii) pogrešne primene materijalnog prava, sa predlogom da se revizija usvoji kao osnovana i da se poništi presuda Drugostepenog suda, i da ostane na snazi presuda Prvostepenog suda.
29. Dana 6. jula 2022. godine, Vrhovni sud je presudom [Rev.br. 165/2022,] odbio kao neosnovanu reviziju podnosioca zahteva, podnetu protiv presude [Ac. Br. 851/2017] Apelacionog suda od 16. juna 2021. godine. U obrazloženju svoje presude, kao razlog odbijanja revizije podnosioca zahteva, Vrhovni sud je istakao sledeće:

„Navodi revizije da je tužilac bio u nesmetanom posedu predmetne imovine i da je time stekao vlasništvo na osnovu zastarelosti potraživanja odbijeni su kao neosnovani. U vezi sa navodom revizije da je tužilac dugo vreme bio u nesmetanom posedu, Vrhovni sud prihvata stav nižestepenih sudova i dato obrazloženje u konkretnom slučaju da pitanje poseda ne stvara imovinski odnos niti pravo svojine, jer u katastarskim knjigama stoji da je imovina u vlasništvu Opštine Lipljan. U članu 29. ZOSPO-a je bilo predviđeno da: Pravo svojine na nepokretnostima, u društvenoj svojini, ne može se steći po osnovu zastarelosti. Članom 16. Zakona o izmeni i dopuni Zakona o osnovama svojinsko-pravnih odnosa (Službeni list Jug. br. 29/96) izbrisana je ova zakonska odredba, odnosno član 29. ovog Zakona i dozvoljeno je sticanje vlasništva održajem pod uslovima utvrđenim zakonom.“

Prema oceni Vrhovnog suda, pravna norma je napravljena da bi regulisala pravne odnose ubuduće i nije predviđeno da ova norma ima retroaktivno dejstvo.

Navodi podnosioca zahteva

30. Podnosilac zahteva kroz osporenu odluku navodi da su mu povređena njegova osnovna prava i slobode zagarantovana članom 24. [Jednakost pred zakonom] i članom 31.

[Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava, u vezi sa članom 6. (Pravo na pravično suđenje) EKLJP-a.

31. Prvobitno, podnosilac zahteva ističe da su Apelacioni sud i Vrhovni sud obrazložili drukčije odlučivanje pod sličnim činjeničnim i pravnim okolnostima, odnosno nisu dali obrazloženje (i) da li je postojao drukčiji tretman i odlučivanje od strane Osnovnog suda pod sličnim činjeničnim i pravnim okolnostima; i (ii) ako je odgovor pozitivan, da li postoje razumna opravdanja za takvo odstupanje od sudske prakse.
32. U suštini, podnosilac zahteva pokreće navode u vezi sa pravom na obrazloženu sudsku odluku, u okviru prava na pravično i nepristrasno suđenje. Dakle, podnosilac zahteva ističe da na osnovu prakse Suda, docnji je istaknuo da nedavanje jasnih i potpunih odgovora u vezi sa suštinskim i definitivnim navodima pokrenutim od strane podnosioca zahteva, nije u skladu sa garancijama koje se odnose na pravo na obrazloženu odluku, kao sastavni deo prava na pravično i nepristrasno suđenje zagarantovano Ustavom i EKLJP-om. Shodno tome, prema podnosiocu zahteva „*Osporena presuda Apelacionog i Vrhovnog suda doneta je suprotno procesnim garancijama utvrđenim u članu 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava u vezi sa članom 6. (Pravo na pravično suđenje) Evropske konvencije o ljudskim pravima.*“
33. U nastavku, u vezi sa navodom o nedostatku obrazložene sudske odluke, podnosilac zahteva ističe da su ova načela sad već razvijeni u okviru Presude Suda u slučaju KI49/20, sa podnositeljkom zahteva *Shehide Muhadri*, koji je slučaj, prema podnosiocu zahteva „*sličan sa slučajem porodice Mena, koji su došli kao izbeglice iz Albanije.*“
34. U nastavku, podnosilac zahteva navodi da su mu osporenim odlukom povređena prava utvrđena članom 24. Ustava, jer „*[...] iz istog (identičnog) pravnog osnova – kao izbeglice Republike Albanije, istovremeno je nepokretnost (zemljište) data na korišćenje i od strane prvostepenog i drugostepenog suda priznato im je pravo svojine u sličnim slučajevima po istom osnovu.*“

Relevantne ustavne i zakonske odredbe

Ustav Republike Kosovo

Član 24.

[Jednakost pred zakonom]

1. Pred zakonom su svi jednaki. Svako ima pravo na jednaku zakonsku zaštitu, bez diskriminacije.

2. Niko se ne sme diskriminisati na osnovu rase, boje, pola, jezika, veroispovesti, političkog ili nekog drugog uverenja, nacionalnog ili društvenog porekla, veze sa nekom zajednicom, imovine, ekonomskog ili socijalnog stanja, seksualnog opredeljenja, rođenja, ograničene sposobnosti ili nekog drugog ličnog statusa.

3. Načelo jednakosti pred zakonom ne sprečava sprovođenje i usvajanje privremenih mera, neophodnih za zaštitu i napredak prava pojedinaca i grupa koje nisu jednake. Takve mere se mogu sprovesti samo do ostvarenja cilja radi kojeg su uspostavljene.

Član 31.

[Pravo na pravično i nepristrasno suđenje]

„1. Svakom se garantuje jednaka zaštita prava pred sudom, ostalim državnim organima i nosiocima javnih.

2. Svako ima pravo na javno, nepristrasno i pravično razmatranje odluka o pravima i obavezama ili za bilo koje krivično gonjenje koje je pokrenuto protiv njega/nje, u razumnom roku, od strane nezavisnog i nepristrasnog, zakonom ustanovljenog, suda.

[...]“

Evropska konvencija o ljudskim pravima

Član 6. (Pravo na pravično suđenje)

„Svako, tokom odlučivanja o njegovim građanskim pravima i obavezama, ili o krivičnoj optužbi protiv njega, ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom, obrazovanim na osnovu zakona. Presuda se mora izreći javno, ali se štampa i javnost mogu isključiti s celog ili s dela suđenja u interesu morala, javnog reda ili nacionalne bezbednosti u demokratskom društvu, kada to zahtevaju interesi maloletnika ili zaštita privatnog života stranaka, ili u meri koja je, po mišljenju suda, neophodno potrebna u posebnim okolnostima kada bi javnost mogla da naškodi interesima pravde“.

Relevantne zakonske odredbe

ZAKON O OSNOVAMA SVOJINSKOPRAVNIH ODNOSA (na snazi od 8. februara 1980. do 26. juna 1996. godine)

„[...]“

„2. Sticanje prava svojine

Član 20.

Pravo svojine stiče se po samom zakonu, na osnovu pravnog posla i nasleđivanjem.

Pravo svojine stiče se i odlukom državnog organa, na način i pod uslovima određenim zakonom.

Član 28.

Savestan i zakoniti držalac pokretne stvari, na koju drugi ima pravo svojine, stiče pravo svojine na tu stvar održajem protekom tri godine.

Savestan i zakonit držalac nepokretne stvari, na koju drugi ima pravo svojine, stiče pravo svojine na tu stvar održajem protekom deset godina.

Savestan držalac pokretne stvari, na koju drugi ima pravo svojine, stiče pravo svojine na tu stvar održajem protekom deset godina.

Savestan dr̄žalac nepokretne stvari, na koju drugi ima pravo svojine, stiće pravo svojine na tu stvar održajem protekom 20 godina.

Naslednik postaje savestan dr̄žalac od trenutka otvaranja nasleđa i u slučaju kada je ostavilac bio nesavestan dr̄žalac, a naslednik to nije znao niti je mogao znati, a vreme za održaj počinje teći od trenutka otvaranja nasleđa.

Član 29.

Na stvari u društvenoj svojini pravo svojine ne može se steći održajem [Odredba je brisana dopunom-izmenom zakona]

Član 33.

Na osnovu pravnog posla pravo svojine na nepokretnost stiće se upisom u javnu knjigu ili na drugi odgovarajući način određen zakonom.“

Ocena prihvatljivosti zahteva

35. Sud prvo razmatra da li su ispunjeni uslovi prihvatljivosti koji su utvrđeni Ustavom, propisani Zakonom i dalje predviđeni Poslovníkom.
36. S tim u vezi, Sud se prvobitno poziva na stavove 1. i 7. člana 113. [Nadležnost i ovlašćene strane] Ustava, koji utvrđuju:

„1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.

[...]

7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom.“

37. Sud se takođe poziva i na kriterijuma prihvatljivosti kako je utvrđeno u Zakonu. S tim u vezi, Sud se prvo referiše na članove 47. (Individualni zahtevi), 48. (Tačnost podneska) i 49. (Rokovi) Zakona, koji utvrđuju sledeće:

Član 47.

(Individualni zahtevi)

„1. Svaka osoba ima pravo da od Ustavnog suda zatraži pravnu zaštitu ukoliko smatra da njena Ustavom zagarantovana prava i slobode krši neki javni organ.

2. Osoba može da podnese pokrenuti podnesak samo nakon što su iscrpljena sva ostala zakonom određena pravna sredstva“.

Član 48.

(Tačnost podneska)

„Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode sumu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori“.

Član 49.

(Rokovi)

„Podnesak se podnosi u roku od četiri (4.) meseci. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku odluku. [...].“

38. U pogledu ispunjenosti ovih kriterijuma, Sud nalazi da je podnosilac zahteva ovlašćeno lice, koje osporava akt organa javne vlasti, odnosno presudu [Rev. br. 165/2022] Vrhovnog suda od 6. jula 2022. godine nakon iscrpljivanja svih zakonom utvrđenih pravnih lekova. Podnosilac zahteva je, takođe, razjasnio prava i slobode za koje tvrdi da su povređena, u skladu sa zahtevima iz člana 48. Zakona i podneo je zahtev u rokovima predviđenim iz člana 49. Zakona.
39. Pored toga, Sud razmatra da li su je podnositeljka zahteva ispunila kriterijume prihvatljivosti, predviđene u pravilu 34. [Kriterijumi prihvatljivosti] Poslovnika o radu. Pravilo 34. (2) Poslovnika utvrđuje kriterijume na osnovu kojih Sud može da razmotri zahtev, uključujući kriterijum da zahtev ne bude očigledno neosnovan. Konkretno, Pravilo 34. (2) utvrđuje:
- „Sud može smatrati zahtev neprihvatljivim, ako je zahtev očigledno neosnovan, kada podnosilac/teljka zahteva nije dovoljno dokazao/ la i potkrepio/ la svoju tvrdnju.“*
40. Na osnovu sudske prakse ESLJP-a ali i Suda, zahtev se može proglasiti neprihvatljivim kao „očigledno neosnovan“ u celini ili samo u odnosu na konkretan navod koji zahtev može sadržati. S tim u vezi, tačnije je ove navode nazivati kao „očigledno neosnovani navodi“. Docnji su na osnovu sudske prakse ESLJP-a, mogu kategorisati u četiri odvojene grupe: (i) navodi koji se kategorišu kao navodi „četrto stepena“; (ii) navodi koja su kategorisani sa „očiglednim ili evidentnim nedostatkom kršenja prava“; (iii) „nepotkrepljeni ili neopravdani“ navodi; i na kraju, (iv) „zbunjujući i nejasni“ navodi (vidi slučajeve ESLJP-a [Kemmachev protiv Francuske, zahtev br. 17621/91](#), kategorija (i); [Mentzen protiv Letonije, zahtev br. 71074/01](#), kategorija (ii) i [Trofimchuk protiv Ukrajine, zahtev br. 4241/03](#), kategorija (iii)).
41. U kontekstu ocene prihvatljivosti zahteva, odnosno u proceni da li je zahtev očigledno neosnovan na ustavnim osnovama, Sud će prvo podsetiti na relevantne navode podnosioca zahteva, u kojoj će oceni Sud primeniti standarde sudske prakse ESLJP-a, u skladu sa kojima je, na osnovu člana 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava] Ustava, dužan da tumači osnovna prava i slobode zagarantovana Ustavom.
42. Sud primećuje da se suština ovog slučaja veže sa tužbom koju je podnosilac zahteva podneo protiv Opštine Lipljan za utvrđivanje vlasništva nad nekoliko imovina, za koje su tvrdili da im pripadaju kao rezultat korišćenja u dobroj veri više od 20. godina kroz zastarelosti potraživanja, imovine koje su date izbeglicama iz Albanije 1969. godine. Prvobitno je Osnovni sud usvojio tužbeni zahtev podnosioca zahteva usvajanjem njegovog tužbenog zahteva, čime je dokazano da su isti stekli vlasništvo posedom u dobroj veri i zakonito nad osporenim nepokretnostima. Nakon žalbe Opštine Lipljan, Apelacioni sud je njenu žalbu usvojio kao osnovanu, poništivši presudu Osnovnog suda i vrativši predmet na ponovno suđenje istom sudu. Nakon toga, u postupku ponovnog suđenja, Osnovni sud je presudom [C.br. 526/2018] od 12. februara 2020. godine ponovo usvojio tužbeni zahtev podnosioca zahteva kao osnovan, utvrdivši da su imovinu stekli u posed u dobroj veri i zakonito nad spornim nepokretnostima. Nakon podnete žalbe Opštine Lipljan, Apelacioni sud je *usvojio njenu žalbu kao osnovanu, preinačio presudu* [C.br. 526/2018] Osnovnog suda od 12. februara 2020. godine, a predmetna stvar je presuđena kako sledi: *Odbija se kao potpuno neosnovan tužbeni zahtev podnosioca zahteva*. Nakon zahteva o reviziji, podnetog od strane podnosioca zahteva, Vrhovni sud je odbio kao neosnovan ovaj zahtev iznet protiv presude Apelacionog suda.
43. U ovom pravcu, Sud podseća da podnosilac zahteva navodi da osporena presuda krši njegova ustavna prava zagarantovana članom 24. [Jednakost pred zakonom] i 31.

[Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava, u vezi sa članom 6. (Pravo na pravično suđenje) EKLJP-a.

44. Polazeći od prirode i problematika koje pokreće ovaj slučaj, Sud smatra da se navodi podnosioca zahteva trebaju oceniti u okviru prava na (i) obrazloženu odluku, kako je zagarantovano članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava, u vezi sa članom 6. (1) (Pravo na pravično suđenje) ESLJP-a, kao i (ii) navoda o povredi člana 24. Ustava.
45. Sud će u nastavku tretirati odvojeno ova dva navoda, počevši od navoda što se tiče obrazložene sudske odluke.

Opšta načela u vezi sa pravom na obrazloženu odluku

46. Garancije navedene u članu 6. stav 1. EKLJP-a takođe uključuju obavezu sudova da daju dovoljne razloge za svoje odluke (vidi slučaj ESLJP-a, [H. protiv Belgije](#), br. 8950/80, presuda od 30. novembra 1987. godine, stav 53.). Obrazložena sudska odluka pokazuje stranama da je njihov slučaj uistinu razmotren.
47. Uprkos činjenici da Sudovi imaju određenu slobodu procene u pogledu izbora argumenata i odlučivanja o prihvatljivosti dokaza, dužne su da opravdaju sve njihove postupke obrazlažući sve njihove odluke (vidi slučajeve ESLJP-a: [Suominen protiv Finske](#), br. 37801/97, presuda od 24. jula 2003. godine, stav 36. i [Carmel Saliba protiv Malte](#), presuda od 24. aprila 2017, stav 73.).
48. Niži sud ili državni organ, s druge strane, mora dati takve razloge i opravdanja koja će omogućiti strankama da efikasno iskoriste svako postojeće pravo na žalbu (vidi : slučaj ESLJP-a, [Hirvisaari protiv Finske](#), br. 49684/99, od 25. decembra 2001. godine, stav 30.).
49. Dakle, sudska praksa ESLJP-a ističe da je suštinska funkcija obrazložene odluke da pokaže strankama da su saslušane. Štaviše, obrazložena odluka daje stranci mogućnost žalbe na nju, kao i mogućnost razmatranja odluke od strane žalbenog organa. Samo donošenjem obrazložene odluke može doći do javnog razmatranja sprovođenja pravde. (vidi, *mutatis mutandis*, slučaj ESLJP-a [Hirvisaari protiv Finske](#), citiran iznad, stav 30.; [Tatishvili protiv Rusije](#), zahtev br. 1509/02, presuda od 22. februara 2007. godine, stav 58.; i [Suominen protiv Finske](#), citiran iznad, stav 37.).
50. Član 6. stav 1. EKLJP-a, obavezuje sudove da daju razloge o svojim odlukama, ali to ne znači da se traži detaljan odgovor o svakom argumentu. (vidi slučajeve ESLJP-a, [Van de Hurk protiv Holandije](#), br. 16034/90, presuda od 19. aprila 1994. godine, stav 61.; [García Ruiz protiv Španije](#), br. 0544/96, presuda od 29. januara 1999. godine, stav 26.; [Perez protiv Francuske](#), br. 47287/99, presuda od 12. februara 2004. godine, stav 81.).
51. Od prirode odluke koju donosi Sud zavisi da li je isti obavezan da je obrazloži a to se može odlučiti samo u svetlu okolnosti predmetnog slučaja: potrebno je uzeti u obzir, između ostalog, različite vrste podnesaka koje stranka može da podnese Sudu, kao i razlike koje postoje između pravnih sistema zemalja u vezi sa zakonskim odredbama, običajnim pravima, pravnim stavovima i iznošenjem i sastavljanjem presuda (vidi slučajeve ESLJP-a, [Ruiz Toria protiv Španije](#), br. 18390/91, presuda od 9. decembra 1994. godine, stav 29.; [Hiro Balani protiv Španije](#), br. 18064/91, presuda od 9. decembra 1994. godine, stav 27.).

52. Međutim, ako je podnesak stranke odlučujući za ishod postupka, potrebno je da se na njega odgovori konkretno i bez kašnjenja (vidi slučajeve ESLJP-a, Ruiz Toria protiv Španije, gore citirano, stav 30.; presuda [Hiro Balani protiv Španije](#), gore citirano, stav 28.).
53. Stoga, prema praksi ESLJP-a domaći sudovi su u obavezi da:
- (a) razmotre glavne argumente strana (vidi slučajeve ESLJP-a, [Buzescu protiv Rumunije](#), br. 61302/00, presuda od 24. avgusta 2005. godine, stav 67.; [Donadze protiv Gruzije](#), br. 74644/01, presuda od 7. juna 2006. godine, stav 35.);
  - (b) da se sa velikom rigoroznošću i posebnom pažnjom razmotre zahtevi u vezi sa pravima i slobodama zagaranovanim Ustavom, EKLJP-om i njenim protokolima (vidi slučajeve ESLJP-a: [Fabris protiv Francuske](#), citirano gore, stav 72.; [Wagner i JMWL protiv Luksemburga](#), br. 76240/01, presuda od 28. juna 2007. godine, stav 96.).
54. Slično, u slučaju koji se odnosi na zahtev za odobrenje podnošenja žalbe, što je preduslov za postupak u višem sudu, kao i za eventualnu odluku, član 6. stav 1. ne može se tumačiti u smislu da nalaže detaljno obrazloženje odluke o odbijanju zahteva za podnošenje žalbe (vidi slučajeve ESLJP-a, [Kukkonen protiv Finske](#) (br. 2), br. 47628/06, presuda od 13. aprila 2009. godine), stav 24.; [Bufferne protiv Francuske](#), br. 54367/00, odluka od 26. februara 2002. godine).
55. Pored toga, kada odbije žalbu, Apelacioni sud može, u načelu, jednostavno prihvatiti obrazloženje odluke nižeg suda (vidi slučaj ESLJP-a, [García Ruiz protiv Španije](#), gore citirano, stav 26.; vidi, suprotno ovome, [Tatishvili protiv Rusije](#), br. 1509/02, presuda od 9. jula 2007. godine, stav 62.). Međutim, koncept pravilnog procesa podrazumeva da se domaći Sud koji je dao usko objašnjenje za svoje odluke, bilo ponavljanjem obrazloženja koje je prethodno dao niži Sud ili na drugi način, u stvari bavio se važnim pitanjima iz svoje nadležnosti, što znači da nije jednostavno i bez dodatnih napora prihvatio zaključke nižeg suda (vidi slučaj [Helle protiv Finske](#), br. (157/1996/776/977), presuda od 19. decembra 1997. godine, stav 60). Ovaj zahtev je tim važniji ako stranka u sporu nije imala mogućnost da usmeno iznese svoje argumente u postupku pred domaćim sudom.
56. Međutim, Apelacioni sudovi (u drugom stepenu) koji su nadležni da odbace neosnovane žalbe i da rešavaju činjenična i pravna pitanja u parničnom postupku, dužni su da obrazlože zašto su odbili da odluče po žalbi (vidi , slučaj ESLJP-a, [Hansen protiv Norveške](#), br. 15319/09, presuda od 2. januara 2015. godine, stavovi 77–83).
57. Na kraju, Sud se takođe poziva i na svoju sudsku praksu gde konstatuje da obrazloženje odluke treba da istakne odnos između osnovanosti i razmišljanja kada se uzmu u obzir predloženi dokazi, s jedne strane, i pravnih zaključaka Suda s druge strane. Presuda Suda će prekršiti ustavno načelo zabrane proizvoljnosti u odlučivanju, ako dato obrazloženje ne sadrži dokazane činjenice, zakonske odredbe i logičan odnos između njih (Ustavni sud, slučajevi: br. [KI72/12](#), *Veton Berisha i Ilfete Haziri*, presuda od 17. decembra 2012. godine, stav 61.; i br. [KI135/14](#), *IKK Classic*, presuda od 9. februara 2016. godine, stav 58.).

Primena opštih načela u vezi sa „obrazloženom odlukom“ u okolnostima konkretnog slučaja

58. Sud ponavlja da nije njegova dužnost da zamenjuje redovne sudove, koji su u boljoj poziciji da ocene dokaze kojima raspolažu, utvrde činjenice i tumače domaće pravo (vidi

slučaj ESLJP-a, [Khamidov protiv Rusije](#), br. 72118/01, presuda od 15. novembra 2007 godine, stav 170.). Sud ističe da je, kada je reč o utvrđivanju činjenica i tumačenju zakona, „osetljivo“ je na supsidijarnost svoje uloge i da treba da bude oprezan u preuzimanju uloge činjeničnog suda, osim kada je takvo nešto postalo neizbežnim zbog okolnosti slučaja (vidi, slučaj ESLJP-a, [Bărbulescu protiv Rumunije](#), br. 61496/08, presuda iz 2017. godine, stav 129.).

59. Sud ističe da je u svojoj sudskoj praksi u velikom broju slučajeva utvrdio da su činjenična pitanja i pitanja tumačenja i primene zakona u delokrugu redovnih sudova i drugih organa javne vlasti, u smislu člana 113.7 Ustava i kao takva, to su pitanja zakonitosti, osim i dok takva pitanja ne dovedu do kršenja osnovnih ljudskih prava i sloboda ili ne dovedu do situacije suprotne Ustavu. (Vidi, između ostalog, slučaj Suda br. [KI33/16](#), podnositeljka zahteva Minire Zeka, presuda od 4. avgusta 2018. godine, stav 91.). Bez obzira na širinu prostora za ocenjivanje redovnih sudova, konačna odluka u pogledu usaglašenosti sa kriterijumima Ustava i EKLJP-a ostaje na Ustavnom sudu (vidi, odredbe članova 4. stav 6. [Oblik vladanja i podjela vlasti] i 112. stav 1. [Osnovna načela] Ustava; i takođe mutatis mutandis, slučaj ESLJP-a, [Konstantin Markin protiv Rusije](#), br. 30078/06, presuda od 22. marta 2012. godine, stav 126.).
60. U ovom kontekstu, Sud primećuje da je u okolnostima konkretnog slučaja, suštinsko pitanje vezano za pitanje (i) procene uslova za sticanje imovine na osnovu zastarelosti potraživanja i odgovarajućeg obrazloženja datog od strane Apelacionog suda i Vrhovnog suda; kao i (ii) činjenice da su premise obrazložene sudske odluke date u slučajevima Suda KI49/20, sa podnositeljkom zahteva *Shehide Muhadri* i KI145/18, identični slučajevi sa slučajem podnosioca zahteva te da drukčije odlučivanje predstavlja odstupanje od sudske prakse.
61. U vezi sa gore navedenim pitanjima, Sud će u nastavku da se pozove na relevantne delove presuda redovnih sudova koje se odnose na navode podnosioca zahteva. Sud se prvo poziva na presudu [Ac.br. 1952/2020] Apelacionog suda od 26. januara 2022. godine, kojom je usvojena žalba tužene - Opštine Lipljan, gde je obrazloženo pitanje poseda imovina i mogućnost sticanja putem zastarelosti potraživanja, kao u nastavku:

„Takođe nije sporna činjenica da je ugovorom o zakupu zemljišta, koji su potpisali predsednik opštine Lipljan Shyqeri Haziri i prethodnici tužilaca Ahmet Mena, istima dato zemljište u društvenoj svojini pod zakup, i to parcele br.: 110, 111, 127, 129, 149, 150, 198, 244, 245, 339, u trajanju od 10 godina (od 1969. do 1978. godine).

[...]

Iz svih ovih izvedenih dokaza pokazalo se da su katastarske parcele čije vlasništvo tužioci traže tužbenim zahtevom, u kontinuitetu su bile i jesu upisane kao svojina na ime tužene Opštine Lipljan (čak i pre 1969. godine, kada je ugovorom prethodniku tužioca dato na korišćenje na period od 10. godina od strane ovde tužene Opštine Lipljan).

[...]

„S tim u vezi, Apelacioni sud ocenjuje da zastarelost potraživanja samo po sebi sadrži četiri elementa koji se kumulativno moraju ispuniti za sticanje prava svojine na nepokretnost: (1) zakonit držalac, (2) savestan, (3) protek zakonom određenog roka i (4) posedovanje stvari na koju neko drugi ima pravo svojine. [...] Kao rezultat toga, pozivajući se na izvedene dokaze od strane prvostepenog suda, proizilazi da u slučaju tužilaca, gore navedeni elementi nisu kumulativno ispunjeni, kako bi se utvrdilo da su stekli pravo svojine sa zastarelošću potraživanja nad spornim parcelama. Pored navedenog, po oceni Apelacionog suda, savesnost predstavlja stanje kroz koje se pretpostavlja da postoji samo po sebi, dok se ne dokaže suprotno, ali pošto je reč o društvenoj svojini, specifična

imovina koja uživa zaštitu i poseban položaj u sadašnjem pozitivnom pravu, pitanje savesnosti u ovom slučaju mora biti dokazano jasno i vidljivo, ne ostavljajući mesta sumnji. U nedostatku takvog dokaza o postojanju savesnosti u korišćenju nepokretnosti od strane tužilaca, na čijem korišćenju su potonji zasnovali zahtev za dokazivanje prava svojine, Apelacioni sud smatra da je prvostepeni sud pogrešno odlučio kada je usvojio tužbeni zahtev tužilaca, a žalbu tuženog ocenio kao održivu u celini.

S druge strane, čak i kada bi tužioci dokazali činjenicu da su u posedu spornih parcela duže od 20. godina, to ne bi automatski dokazalo činjenicu da su stekli pravo svojine sa zastarelošću potraživanja, kako je to predviđeno članom 28. stav 4. Zakona o osnovama svojinsko-pravnih odnosa (ZOSPO) koji je bio na snazi u vreme nastanka navodnog pravnog odnosa. Ovo iz razloga što je članom 29. ZOSPO-a predviđeno da se pravo svojine ne može steći zastarelošću potraživanja. Iako se naknadnim izmenama i dopunama ZOSPO-a iz 1996. godine ovaj član ispostavilo da je izbrisan, Sud ocenjuje da na osnovu Uredbe UNMIK-a br. 1999/24 o važećem zakonu, odnosno Uredbe UNMIK-a br. 2000/59 o izmeni Uredbe br. 1999/24 o važećem zakonu na Kosovu, u konkretnom slučaju se primenjuje ZOSPO, koji je bio na snazi 22. marta 1989. godine, a ne i njene naknadne izmene (čak i ako bi se eventualno primenjivale izmene gore pomenutog zakona, i dalje ne bi bili ispunjeni zakonski uslovi za sticanje prava svojine na osnovu zastarelosti potraživanja, jer od 1996. godine do dana podnošenja tužbe 22. aprila 2010. godine ne bi protekao period od 20. godina).“

62. Takođe, Sud primećuje da je i Vrhovni sud presudom [Rev.br. 165/2022] od 6. jula 2022. godine dao svoje obrazloženje u vezi sa pitanjem zastarelosti potraživanja, gde je između ostalog, obrazložio:

„Navodi revizije da je tužilac bio u nesmetanom posedu predmetne imovine i da je time stekao vlasništvo na osnovu zastarelosti potraživanja odbijeni su kao neosnovani. U vezi sa navodom revizije da je tužilac dugo vreme bio u nesmetanom posedu, Vrhovni sud prihvata stav nižestepenih sudova i dato obrazloženje u konkretnom slučaju da pitanje poseda ne stvara imovinski odnos niti pravo svojine, jer u katastarskim knjigama stoji da je imovina u vlasništvu Opštine Lipljan. U članu 29. ZOSPO-a je bilo predviđeno da: Pravo svojine na nepokretnostima, u društvenoj svojini, ne može se steći po osnovu zastarelosti. Članom 16. Zakona o izmeni i dopuni Zakona o osnovama svojinsko-pravnih odnosa (Službeni list Jug. br. 29/96) izbrisana je ova zakonska odredba, odnosno član 29. ovog Zakona i dozvoljeno je sticanje vlasništva održajem pod uslovima utvrđenim zakonom.“

Prema oceni Vrhovnog suda, pravna norma je napravljena da bi regulisala pravne odnose ubuduće i nije predviđeno da ova norma ima retroaktivno dejstvo.

63. Sud podseća da je Vrhovni sud, ocenjujući navode pokrenute u reviziji od strane podnosioca zahteva i nalaze Apelacionog suda, došao do zaključka da su redovni sudovi, nakon što su izveli sve relevantne dokaze, primenjeno materijalno pravo u okolnostima konkretnog slučaja, došli do zaključka da je i pored činjenice da je podnosilac zahteva sporne nepokretnosti koristio ugovorom o zakupu zemljišta od 1969. godine, dok su bile upisane kao društvena svojina, do izmene ZOSPOJ-a 1996. godine, pravo svojine na spornim nepokretnostima nije moglo biti stečeno putem zastarelosti potraživanja. Dakle, ovo pravo se nije moglo steći ni nakon 1996. godine, jer od 1996. godine do podnošenja tužbe 2010. godine nije protekao rok od 20. godina predviđen za zastarelost potraživanja na nepokretnosti prema članu 28. stav 4. ZOSPOJ-a. Drugi odlučujući razlog koji su razradili redovni sudovi sastoji se od pitanja da li je postojala dobra vera

koja je ocenjena na osnovu člana 28. stav 2. navedenog zakona, gde se zahteva kumulativno ispunjenje dva zakonska uslova za sticanje vlasništva na nepokretnostima: da je držalac u dobroj veri i da je posed zakonit, dok se prema stavu 4. ovog člana zahteva da je držalac u dobroj veri, što znači da se u dva stava zahteva da držalac svakako bude u dobroj veri, što u konkretnom slučaju, iz same činjenice da je tužilac znao da je imovina upisana kao društvena imovina u vlasništvu tuženog, proizilazi da se držanje imovine od strane tužilaca ne može smatrati da je u dobroj veri.

64. Iz navedenog, Sud smatra da su redovni sudovi adresirali i odgovorili na sve relevantne navode podnosioca zahteva, pokrenutih tužbom i zahtevom o reviziji u vezi pitanja sticanja imovine kroz posedovanje u periodu većem od 20. Godina kroz zastarelost potraživanja, kojim slučajem Sud ocenjuje da su redovni sudovi imali dovoljne i ubedljive dokaze koji potkrepljuju svoj zaključak zasnovan na pravičnoj primeni materijalnog prava, u vezi sa odlučivanjem u slučaju podnosioca zahteva.
65. Sud takođe skreće pažnju da se okolnosti konkretnog slučaja razlikuju od okolnosti slučaja KI49/20, presude u kojoj je osporena odluka Apelacionog suda, u kom slučaju je odlučeno da je postojala ustavna povreda prava na obrazloženu sudsku odluku. U ovom slučaju, Sud je došao do zaključka da Apelacioni sud nije odgovorio na žalbeni navod podnosioca zahteva da je Osnovni sud odstupio od dosadašnje prakse u vezi sa donošenjem odluka za iste činjenične i pravne okolnosti, u sličnim slučajevima.
66. U ovom slučaju, Sud pojašnjava da pored toga što je Vrhovni sud dao relevantna obrazloženja na dotične navode, slučaj podnosioca zahteva je takođe prošao sve redovne sudske instance, uključujući i Vrhovni sud. U ovom kontekstu, Sud takođe primećuje da je Vrhovni sud postupio po pomenutom navodu podnosioca zahteva prema kojem su u sličnim slučajevima veća Apelacionog suda odlučivala drugačije, ali je isti sud razjasnio da je svaka presuda drugostepenog suda može podlegnuti postupku revizije, u kom slučaju se odlukom Vrhovnog suda može otkloniti različito odlučivanje drugostepenog suda za iste situacije.
67. Ovakvim zaključkom Vrhovnog suda slaže se i ovaj sud, jer smatra da je u njegovom delokrugu da donetu odluku obrazloži materijalnim odredbama na snazi, kao i da pruži ocenu u vezi sa podrškom odluke Apelacionog suda, pošto je dao obrazloženje zasnovano na ubedljivim dokazima, zasnovanim na primeni materijalnog prava u vezi sa tužbenim navodom podnosioca zahteva u vezi sticanja svojine putem poseda u trajanju od 20 godina, kroz zastarelošću potraživanja.
68. Sud pojašnjava da zaključci redovnih sudova u vezi sa mogućnošću sticanja vlasništva nad javnom imovinom održajem važe samo u konkretnim okolnostima konkretnog slučaja i ne stvaraju opšte pravilo za druge slične situacije.
69. Sud želi da podseti takođe da član 31. Ustava i član 6.1 EKLJP-a, obavezuju sudove da obrazlažu svoje odluke. Međutim, to se ne može tumačiti na taj način da se od njih traži detaljan odgovor za svaki navod (vidi slučajeve ESLJP-a, *Van de Hurk protiv Holandije*, citiran iznad; *García Ruiz protiv Španije*, citiran iznad, stav 26.;
70. Iz gore navedenog, u ocenjivanju navoda koji se vežu sa navodnim kršenjem člana 31. Ustava u vezi sa članom 6.1. EKLJP-a, Sud smatra važnim da ponovi opšti stav da „pravda“ koja se zahteva navedenim članovima nije „suštinska“, već „proceduralna“ pravda. Na praktičnom nivou, koncept „proceduralne pravde“ podrazumeva: (i) mogućnost kontradiktornih postupaka/ načelo proceduralne kontradiktornosti; (ii) mogućnost stranaka da u različitim fazama postupka iznesu argumente i dokaze koje smatraju važnim za relevantni slučaj; (iii) mogućnost efikasnog osporavanja

argumenata i dokaza koje je iznela suprotna strana; i (iv) pravo da njihovi argumenti, koji su, objektivno posmatrani, važni za rešavanje slučaja, budu saslušani i razmotreni od strane redovnih sudova na odgovarajući način (vidi, između ostalog, slučaj ESLJP-a: *Barbera, Messeque i Jabardo protiv Španije*, br. 10590/83, presuda od 6. decembra 1988. godine, stav 68., i slučaj Ustavnog suda: *KI128/19*, podnosilac zahteva *Artan Mala*, rešenje o neprihvatljivosti od 25. februara 2021. godine, stav 58. i *KI22/19*, podnosilac zahteva *Sabit Ilazi*, rešenje o neprihvatljivosti, od 07. juna 2019. godine, stav 42.).

71. U ovom kontekstu, Sud smatra da su u slučaju podnosioca zahteva ispoštovani svi gore navedeni kriterijumi od strane redovnih sudova. Podnosilac zahteva i dalje može biti nezadovoljan sa rezultatom suđenja, međutim to nezadovoljstvo ne može pokrenuti argumentovani navod o kršenju osnovnih prava i sloboda zagarantovanih Ustavom (vidi slučaj ESLJP-a *Mezotur-Tiszazugi Tarsulat protiv Mađarske*, br. 5503/02, presuda od 26. jula 2005. godine, stav 21.).
72. Prema tome, Sud smatra da navodi podnosioca zahteva za povredu prava za *obrazloženu odluku*, zagarantovanih članom 31. Ustava i članom 6.1. EKLJP-a, kao takvi spadaju u kategoriju očigledno neosnovanih po ustavnim osnovama zbog „*očiglednog ili evidentnog nedostatka povrede*“, kako je utvrđeno pravilom 34. (2) Poslovnika o radu. Shodno tome, isti su isti očigledno neosnovani po ustavnim osnovama, kako je utvrđeno u stavu (2.) pravila 34. Poslovnika o radu.

Navodi o povredi člana 24. Ustava

73. Sud u nastavku podseća da podnosilac zahteva takođe navodi povredu člana 24. Ustava i ovu navodnu povredu veže sa pitanjem razlikovanja u tretmanu, jer prema podnosiocu zahteva: „*[...] iz istog (identičnog) pravnog osnova – kao izbeglice Republike Albanije, istovremeno je nepokretnost (zemljište) data na korišćenje i od strane prvostepenog i drugostepenog suda priznato im je pravo svojine u sličnim slučajevima po istom osnovu*“.
74. Podnosilac zahteva je u prilog ovog navoda doneo odluke prvostepenog i drugostepenog suda u kojima su ovi sudovi usvojili tužbeni zahtev tužilaca, kao u nastavku: (i) presudu [C.br. 164/2002] Opštinskog suda u Lipljanu, od 25. februara 2003. godine; (ii) presudu [Ac.br. 248/2003] Okružnog suda u Prištini, od 27. maja 2004. godine; (iii) presudu [C.br. 63/2019] Osnovnog suda u Gnjilanu, od 6. marta 2020. godine; (iv) presudu [C.br. 814/2013] Osnovnog suda u Mitrovici, od 6. oktobra 2017. godine.
75. U suštini, iz zahteva proizilazi da podnosilac zahteva smatra da mu je povređeno pravo na zabranu diskriminacije kao rezultat nejednakosti stranaka pred zakonom, iz člana 24. Ustava, u pogledu prava na pravično suđenje. S tim u vezi, Sud podseća da diskriminacija postoji ako rezultira drugačijim tretmanom pojedinaca u sličnim situacijama i ako takvo postupanje nema objektivno ili razumno opravdanje. Da bi bilo opravdano, postupanje mora težiti legitimnom cilju i mora postojati razuman odnos proporcionalnosti između upotrebljenih sredstava i cilja koji se mora postići (vidi presudu ESLJP-a, *Marckx protiv Belgije*, zahtev br. 6833/74, od 13. juna 1976. godine, stav 33.). Iz tog razloga, potrebno je u svakom konkretnom slučaju utvrditi da li je podnosilac zahteva tretiran drugačije od drugih u istim ili sličnim situacijama.
76. Sud napominje da se u vezi sa ovim navodom podnosioca zahteva Vrhovni sud već bavio u osporenoj odluci, gde je prvobitno istakao nadležnost ovog Suda za konsolidaciju sudske prakse, obrazlažući sledeće:

„U vezi sa navodima revizije da su u sličnim slučajevima veća Apelacionog suda odlučivala različito, Vrhovni sud je uzeo u obzir i razmotrio različite slučajeve na kojima tužena strana u reviziji ističe činjenicu da je u drugim sličnim slučajevima Drugostepeni sud u različitim većima odlučivao drugačije, ali svaka presuda drugostepenog suda na poseban način može biti predmet postupka po reviziji, čime se kroz sudsku odluku revizijskog suda otklanja različito odlučivanje drugostepenog suda za iste situacije.“

77. Shodno tome, Sud primećuje iz tvrdnji da podnosilac zahteva navode o diskriminaciji dovodi u vezu sa *nemogućnošću ostvarivanja svojih navoda*. Štaviše, vredi napomenuti da je podnosilac pred sudom izneo odluke redovnih prvostepenih i drugostepenih sudova, dok je njegov slučaj tretiran u meritumu od strane Vrhovnog suda, kao najviši sud unutar jurisdikcije redovnog pravosuđa. Međutim, s obzirom na zaključke Suda u vezi sa pravom na pravično suđenje i obrazloženu odluku iz prethodnih tačaka ove odluke, prema kojima su obrazloženja osporenih odluka jasna i logična i da u ovim obrazloženjima nema elemenata koji pokazuju da je ocena činjenica i dokaza u konkretnom slučaju zloupotrebljena na štetu podnosioca zahteva i da je primena materijalnog i procesnog prava bila proizvoljna, a s obzirom na to da podnosilac zahteva nije pružio relevantne dokaze koji bi ukazivali na mogućnost da je on diskriminisan na bilo koji drugi način kroz osporene odluke, Sud smatra da su neosnovani i navodi podnosioca o povredi člana 24. Ustava u pogledu prava na pravično suđenje.
78. Shodno tome, gore pomenuti navodi podnosioca zahteva su očigledno neosnovani po ustavnim osnovama, kako je utvrđeno u stavu (2.) pravila 34. Poslovnika o radu.

Zaključak

79. Sud zaključuje da su navodi podnosioca zahteva o povredi prava zagarantovanih članom 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP-a, kao i navodi o povredi člana 24. Ustava, navodi koji se kvalifikuju kao „nepotkrepljeni ili neosnovani“. Shodno tome, zahtev u celini se proglašava neprihvatljivim kao očigledno neosnovanim na ustavnim osnovama, kako je utvrđeno u stavu (2) pravila 34. Poslovnika o radu.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud, u skladu sa članom 113.7 Ustava, članom 20. Zakona i pravilom 34. (2) i 48. (1) (b) Poslovnika o radu, dana 05. novembra 2024. godine, jednoglasno:

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI jednoglasno zahtev neprihvatljivim;
- II. DA DOSTAVI ovo rešenje stranama;
- III. DA OBJAVI ovo rešenje u Službenom listu, u skladu sa članom 20.4 Zakona; i
- IV. Ovo rešenje stupa na snagu na dan objavljivanja u Službenom listu, u skladu sa stavom 5. člana 20. Zakona.

Sudija izvestilac

Predsednica Ustavnog suda

Nexhmi Rexhepi

Gresa Caka-Nimani